

Valtuustoaloite turvallisen, syrjimättömän ja avoimen keskustelun periaatteista Tornion kaupungin luottamustehtävissä, organisaatiossa, tilaisuuksissa ja tapahtumissa

KV 28.08.2023 § 91

Valmistelija

Talous- ja hallintopäällikkö Helena Bomström

Valtuutettu Outi Rämön 28.8.2023 jättämä ja 13 valtuutetun kannattama seuraavan sisältöinen valtuustoaloite:

Yleinen keskustelukulttuuri on muuttunut. Mielialojen kärjistynyt esittäminen ja tarkoituksellisen asiaton keskustelu on lisääntynyt erityisesti somessa ja muussa mediassa, mutta myös päätöksentekokokouksissa ja työpaikoilla. Jokainen meistä on vastuussa omasta toiminnastaan ja toivomme, ettei hiljaisestikaan hyväksyty asiaton ja leimaava keskustelutapa yleisty meillä.

Toivomme, että Torniossa kiinnitettäisiin huomiota siihen, että kaupungin eri vaikutuselimissä toimivat luottamushenkilöt toimisivat kunnioittavasti ja asiallisesti, keskusteltiinpa sitten naisten tasa-arvokysymyksistä, ja -asemasta, vähemmistöistä tai mistä tahansa, somessa, muussa mediassa tai vaikutuspaikoilla.

Me allekirjoittaneet esitämme, että voisimme torniolaisina luottamushenkilöinä laatia meille luottamushenkilöille yhteiset pelisäännöt hyvästä ja asiallisesta, toisia kunnioittavasta toiminta- ja keskustelukulttuurista. Yhteiset pelisäännöt olisi hyvä laatia luottamushenkilöitä mahdollisimman kattavasti osallistaen. Olemme erilaisia, erilaisin asentein, arvoin ja ideologioin varustettuja, mutta yhtä kaikki tavoitteemme on toimia kaikkien torniolaisten hyväksi. Yhteisesti laadituilla ja hyväksytyillä pelisäännöllä luodaan turvallisempaa tilaa ja tarjotaan tunnetta fyysisestä ja henkisestä turvallisuudesta. Turvallisuuden tunteen kokeminen lisää myös halua ja kykyä osallistua ja ottaa kantaa, koskien myös meitä luottamushenkilöitä.

Toivomme myös, että luottamushenkilöiden lisäksi koko kaupungin organisaatiossa käydään vielä yhdenvertaisuussuunnitelmaa yksityiskohtaisempaa keskustelua niistä toimintaperiaatteista, millä luodaan turvallisempaa tilaa, vähennetään kiusatuksi tulemisen kokemuksia ja millä edistetään jokaisen yhteisön jäsenen kokemusta tasavertaisena yksilönä niin työntekijöinä, koulujen oppilaina tai tapahtumiin osallistujina.

Me allekirjoittaneet esitämme aloitteessamme, että Torniossa nimetään sekä yleisiä että erikseen tapahtumiin tapahtumiin ja tilaisuuksiin ja vaikuttamiselinten kokouksiin häirintäyhdyshenkilöitä, joden puoleen voi kääntyä, mikäli kokee häirintää, kiusaamista tai muuta epäasiallista käytöstä tapahtumassa tai tilaisuudessa. Yhdyshenkilöiden tehtävänä on neuvoa ja tukea kiusaamista, epäasiallista kohtelua tai häirintää kohdanneita tai havaitsevia henkilöitä. Häirintäyhdyshenkilöt tulee kouluttaa tehtävänsä.

Lisäksi esitämme häirintäyhdyshenkilötoiminnan rinnalle mahdollisuutta ilmoittaa kiusaamisesta, epäasiallista kohtelusta tai häirinnästä nimettömästi lomakkeen avulla silloin, kun muut vaihtoehdot eivät ole mahdollisia.”

Päätös Päätettiin saattaa aloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Toimenpiteisiin Keskushallinto / henkilöstöpalvelut

KH 19.08.2024 § 221
3750/00.01.01.01/2023

Valmistelija Kehitysjohtaja Sampo Kangastalo
Henkilöstöpäällikkö Elisa Parkkila

Tornion kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Tornion kaupunkistrategian 25.4.2022 § 45. Kuntalain (2015/410) 38 §:ssä linjataan, että kunnan toimintaa johdetaan valtuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti. Tornion kaupunkistrategiassa 2021-2025 (Maailmanluokan rajakaupunki) on linjattu kaupungin toimintaperiaatteiksi rohkeus, turvallisuus ja kestävyys. Turvallisuus -toimintaperiaate sisältää linjauksen, jonka mukaisesti kaupunki luo turvalliset puitteet torniolaisten sujuvalle arjelle, sisältäen turvallisen hallinto- ja päätöksentekokulttuurin.

Kunnallisen luottamushenkilön epäasialliseen käytökseen on puututtava kuntalain säännösten nojalla. Lain 102 §:n mukaan puheenjohtajan tehtävänä on huolehtia kokoukseen osallistuvien asianmukaisesta käyttäytymisestä ja tarvittaessa pyytää häiritsevästi käyttäytyvää henkilöä poistumaan kokouksesta. Tornion kaupungin hallintosääntö sisältää kuntalakia tarkentavat hallinnolliset toimintaperiaatteet Tornion kaupungin johtamiseksi. Hallintosäännön 3 §:n mukaan kaupunginhallituksen puheenjohtaja johtaa poliittista yhteistyötä ja johtaa ja kehittää kaupunginhallituksen toimintaa. Hallintosäännön 93 §:n mukaan valtuuston kokouksissa puheenjohtajan tehtävä on johtaa asioiden käsittelyä sekä vastata järjestyksestä.

Kunnalla on työnantajana työturvallisuuslakiin sekä yhdenvertaisuuslakiin ja tasa-arvolakiin perustuva velvollisuus puuttua epäasialliseen käytökseen kunnan työntekijää kohtaan. Tornion kaupungin henkilöstöopas sisältää mm. työturvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät käytännöt. Tornion kaupunki työnantajana edellyttää, että kaikilla kaupungin työpaikoilla ja päätöksenteossa noudatetaan tasa-arvolain (609/1986) mukaista sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä edistetään naisten asemaa työelämässä. Työpaikoilla ei saa ilmetä sukupuoleen perustuvaa sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintää. Kaupungin työpaikoilla ja päätöksenteossa tulee yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaisesti edistää eri-ikäisten, eri kulttuuristen ja kansallisten ryhmien sekä erilaisilla ominaisuuksilla varustettujen työntekijöiden tasa-arvoa.

Henkilöstöopas sisältää myös Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun estämisen -ohjeen. Ohjeessa on määritelty selkeä prosessi tilanteisiin, joissa esiintyy häirintää tai epäasiallista kohtelua. Ensisijainen yhdyshenkilö on esihenkilö, mutta tukea asian esille ottamiseen saa myös työsuojeluvalluutetulta, luottamusmiehiltä ja työterveyshuollosta. Tarvittaessa ristiriitoja voidaan pyrkiä ratkaisemaan työyhteisösovittelun avulla. Työyhteisösovittelijoina toimivat tehtävänsä koulutetut Tornion kaupungin työntekijät.

Työyhteisöt ovat laatineet yksikkökohtaisia ohjeita ja pelisääntöjä, joissa on huomioitu myös yhdenvertaisuuden ja tasa-arvoisuuden teemoja. Kouluilla sovelletaan erilaisten konfliktitilanteiden käsittelyssä Verso-ohjelmaa (vertaissovittelu) ja varhaiskasvatuksen puolella kiusaamisen ehkäiseminen on sisäänkirjoitettu toiminnan vuosisuunnitelmaan. Tornion kulttuuripalveluissa on järjestetty mm. moninaisuuden verkkoklinikat koulutus kunnan kulttuuritoimen ja kulttuurikohteiden työntekijöille, Aineen taidemuseolla on antirasistinen strategia ja kaupunki on osallistunut Pride-tapahtuman järjestelyihin usean vuoden ajan.

Tornion kaupungin elämänlaatupalveluiden alaiset toimijat ovat kevään 2024 aikana laatineet yhteiset turvallisemman tilan periaatteet. Turvallisemman tilan periaatteet on hyväksytty kaikkien kaupungin elämänlaatupalveluiden sekä Rantakadun kulttuurisataman toiminta-periaatteiksi (ELLA 17.4.2024 § 56). Lisäksi elämänlaatulautakunta on kouluttanut jäseniään turvallisen tilan periaatteista ja syyskuussa 2024 on tulossa häirintäyhdyshenkilö koulutusta kulttuuritoimijoille.

Tornion kaupungin järjestämissä, yli 100 hengen tapahtumissa on aina paikalla tapahtumajärjestäjien lisäksi lain edellyttämä määrä järjestyshenkilöitä (esim. musiikkifestivaalit, uusivuosi). Järjestyksenvalvojien puoleen voi myös kääntyä, jos kokee epäoikeudenmukaista kohtelua tapahtumassa.

Tornion kaupungin työntekijöillä on käytössä lomake häirinnästä ja epäasiallisesta kohtelusta ilmoittamiseen. Lomake tulee täyttää aina omalla nimellä, jotta tapahtuneen jatkoselvittely on mahdollista. Kaikkien kuntalaisten on mahdollista tehdä väärinkäytösilmoitus Tornion kaupungin nettisivuilta löytyvää lomaketta käyttäen (Whistleblowing). Väärinkäytös-ilmoituksen voi tehdä epäilystä lakien tai sääntöjen vastaisesta toiminnasta tai muusta epäeettisestä toiminnasta. Ilmoitukset voi tehdä valinnan mukaan joko täysin anonymisti tai omilla yhteystiedoilla.

Erityyppistä häirintää on pyritty ennalta ehkäisemään kaupungin toimesta monin eri tavoin. Myös jatkossa on tärkeä kiinnittää huomiota ja nostaa esiin yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kohtelu kaupungin eri toiminnoissa. Teema voidaan käsitellä työyhteisöjen pelisääntöjä laadittaessa sekä esihenkilöpäivillä. Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun oppaan päivittämisen yhteydessä tullaan huomioimaan turvallisen tilan periaatteet. Myös luottamushenkilöille voidaan laatia yhteiset pelisäännöt, joissa tehdään näkyväksi ja sovitaan yhdessä käytännöt turvallisen tilan luomiseksi.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Kujala Jukka
Päätösehdotus	Merkitään asia tiedoksi ja saatetaan kaupunginvaltuuston tietoon sekä katsotaan asia loppuun käsitellyksi.
Päätös	Hyväksyttiin ja päätettiin pitää pöytäkirja tämän pykälän osalta tarkastettuna kokouksessa.
